

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 30 października 2024 r.

Poz. 8623

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE NR NP-III.4131.1.337.2024.7

WOJEWODY WIELKOPOLSKIEGO

z dnia 24 października 2024 r.

Na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465)

orzekam

nieważność § 2 ust. 3 i ust. 4 uchwały nr VI/39/2024 Rady Miejskiej w Krzyżu Wielkopolskim z dnia 26 września 2024 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania, odpłatności, wymiaru i zakresu usług sąsiedzkich oraz sposobu rozliczania wykonywania takich usług, a także warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania - ze względu na istotne naruszenie prawa.

Uzasadnienie

W dniu 26 września 2024 r. Rada Miejska w Krzyżu Wielkopolskim podjęła uchwałę nr VI/39/2024 w sprawie szczegółowych warunków przyznawania, odpłatności, wymiaru i zakresu usług sąsiedzkich oraz sposobu rozliczania wykonywania takich usług, a także warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania, dalej jako „uchwała”.

Uchwałę podjęto na podstawie „art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609, zm. poz.721) oraz art. 50 ust.1a, ust.6, ust.6a, ust.6b ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024r. poz.1283)”.

Uchwała została doręczona Wojewodzie Wielkopolskiemu w dniu 3 października 2024 r.

Dokonując oceny zgodności z prawem przedmiotowej uchwały, organ nadzoru stwierdził, co następuje:

Zgodnie z art. 50 ust. 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283), zwanej dalej „ustawą”, rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

Jak stanowi art. 50 ust. 1a ustawy, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania mogą być przyznane w formie usług sąsiedzkich. Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich należy do zadań własnych gminy, przy czym – inaczej niż w przypadku organizowania i świadczenia pozostałych usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania (z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi) – zadanie to nie ma charakteru obowiązkowego (art. 17 ust. 2 pkt 2a w związku z ust. 1 pkt 11 ustawy).

Rada gminy, w której zdecydowano się na organizację usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich, zobligowana jest unormować w drodze uchwały nie tylko kwestie wynikające z art. 50 ust. 6, ale także z art. 50 ust. 6a ustawy. Przepis ten stanowi, że: „W przypadku organizowania przez gminę usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich rada gminy w uchwale, o której mowa w ust. 6, określa także

szczegółowe warunki przyznawania usług sąsiedzkich, wymiar i zakres usług sąsiedzkich oraz sposób rozliczania wykonywania takich usług”. Ponadto, organ stanowiący gminy może skorzystać z upoważnienia zawartego w art. 50 ust. 6b ustawy, w myśl którego: „Rada gminy może postanowić o rozszerzeniu katalogu osób, o których mowa w ust. 1 i 2, o osoby, dla których wsparcie w postaci usług sąsiedzkich będzie miało charakter uzupełniający opiekę sprawowaną przez rodzinę, a także wspólnie niezamieszkującego małżonka, wstępnych i zstępnych”.

Uchwała podejmowana na podstawie art. 50 ust. 6, ust. 6a i ust. 6b ustawy stanowi akt prawa miejscowego. Zgodnie z art. 94 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.) organy samorządu terytorialnego ustanawiają akty prawa miejscowego na podstawie i w granicach ustaw. Z kolei przepis art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej obliguje organy władzy publicznej do działania na podstawie i w granicach prawa. Zasada praworządności wyrażona w art. 7 w związku z art. 94 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wymaga, żeby materia regulowana wydanym aktem normatywnym wynikała z upoważnienia ustawowego i nie przekraczała zakresu tego upoważnienia. Każde unormowanie wykraczające poza udzielone upoważnienie jest naruszeniem normy upoważniającej i zarazem naruszeniem konstytucyjnych warunków legalności aktu prawa miejscowego wydanego na podstawie upoważnienia ustawowego (por. wyrok NSA z 14 grudnia 2011 r., II OSK 2058/11). Zakres upoważnienia musi być zawsze ustalany przez pryzmat zasad demokratycznego państwa prawnego, działania w granicach i na podstawie prawa oraz innych przepisów regulujących daną dziedzinę.

W § 2 ust. 3 uchwały rada postanowiła: „Wymiar i zakres przyznawanych usług sąsiedzkich ustalany jest indywidualnie biorąc pod uwagę w szczególności potrzeby osoby wymagającej opieki i możliwości Ośrodka.”.

W ocenie organu nadzoru powyższy przepis uchwały został podjęty z przekroczeniem granic upoważnienia wynikającego z art. 50 ust. 6a ustawy. Organ nadzoru wskazuje, że rada nie posiada kompetencji do wprowadzania warunków ograniczania dostępu do tego rodzaju usług, stąd też zapis stanowiący, że wymiar i zakres przyznanych usług jest zależy od możliwości Ośrodka należy uznać za istotnie naruszający prawo. Zapisy odnoszące się do określania wymiaru i zakresu usług sąsiedzkich według „potrzeby osoby wymagającej opieki i możliwości Ośrodka” (§ 2 ust. 3 uchwały) nie wypełniają dyspozycji art. 50 ust. 6a ustawy, ponieważ nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, jaki jest wymiar tych usług. Prawidłowe wypełnienie delegacji ustawowej w tym zakresie polega na precyzyjnym wskazaniu konkretnej, dającej się ustalić lub obliczyć, wielkości tych usług (np. w postaci możliwej do przyznania osobom uprawnionym liczby godzin usług na dobę, miesiąc itp.). Wymiar przedmiotowych usług może także zostać wskazany jako minimalny lub maksymalny. Określenie stosownego wymiaru w uchwale powinno zatem zostać ustalone w sposób szczegółowy i jednoznaczny, jak to zresztą zostało ustalone w § 3 uchwały.

W § 2 ust. 4 uchwały rada ustaliła: „W pierwszej kolejności pomoc w formie usług sąsiedzkich przyznawana jest osobom samotnym i posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym lub ustaloną całkowitą niezdolność do samodzielnej egzystencji”. W ocenie organu nadzoru, krąg osób, którym przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych określa art. 50 ust. 1 i 2 ustawy. Ustawodawca wskazał w sposób wyczerpujący katalog podmiotów uprawnionych do otrzymania pomocy. Opierając się na założeniu racjonalności prawodawcy wyprowadzić należy wniosek, że kompetencja określenia szczegółowych warunków przyznawania usług opiekuńczych (w tym usług sąsiedzkich) nie uprawnia organu stanowiącego gminy do wprowadzania zasad pierwszeństwa lub innych kryteriów ich przyznawania lub ograniczania. Gdyby intencją ustawodawcy było upoważnienie rady gminy do wprowadzenia warunków pierwszeństwa, innych kryteriów w przyznawaniu usług opiekuńczych, a także określenia przypadków odmowy przyznania tychże usług, to wskazałby na to wprost w przepisie kompetencyjnym.

W tym stanie rzeczy stwierdzić należy nieważność przepisów § 2 ust. 3 i 4 uchwały, jako podjętych z istotnym naruszeniem art. 50 ust. 6a ustawy.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji rozstrzygnięcia nadzorczego.

Pouczenie

1. Stwierdzenie nieważności uchwały, zgodnie z art. 92 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, wstrzymuje jej wykonanie z mocy prawa w zakresie objętym stwierdzeniem nieważności, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

2. Niniejsze rozstrzygnięcie nadzorcze może być zaskarżone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od daty jego doręczenia, za pośrednictwem Wojewody Wielkopolskiego.

Wojewoda Wielkopolski
(-) Agata Sobczyk
(dokument podpisany elektronicznie)

Otrzymują:

Rada Miejska w Krzyżu Wielkopolskim

Burmistrz Krzyża Wielkopolskiego